

ETD BÜLTEN

DEĞERLİ MESLEKTAŞLARIMIZ

Derneğimiz e-bülteninin ilk sayısını sizlerle buluşturmak büyük mutluluk. Teknolojideki ilerlemelerin ve iletişimin hız kazandığı şu dönemlerde el rehabilitasyonu alanında çalışan terapistler arasındaki bilgi ve haber ağını oluşturunun mesleki ilerleme açısından önemli katkıları olacaktır. Özellikle elektronik ortamlar üzerinden bilgi ağı oluşturmak artık hem kolay hem hızlı ve maliyeti en düşük yöntem. Bültenimizde dernek faaliyetleri, duyurular ve bilgilerin yanında meslektaşlarımızdan gelecek klinik detaylar, bilimsel içerikler ve paylaşımlara yer vereceğiz. El ele verdiğimizde mesleki sorunlarımızın üstesinden geleceğimize ve eksiklerimizi daha kolay tamamlayacağımıza inanıyoruz. Bizler hayal ve yaratı gücü gerektiren özel bir iş yapıyoruz. Bu gücümüzü yayınlarımızı geliştirmek adına da kullanmayı diliyor ve bülten içeriğine tüm üyelerimizin katkılarını bekliyoruz.

İlk sayımızda derneğimiz kurucu üyesi ve başkanlığı da yapmış olan Gülin Karayağmurlar El Terapisi'nin dünyada ve ülkemizdeki ilk oluşumlarını derledi. Yine bir önceki dönem başkanımız, yönetim kurulu üyemiz ve değerlendirme yöntemleri konusunda çok değerli çalışmalarını ile öncülük eden Çiğdem Öksüz değerlendirme yöntemlerinden bahsetti. Meslektaşlarımıza bu değerli katkıları için çok teşekkürler. Cumhuriyetimizin 100. yılını aştığı bu anlamlı dönemde rehberimizin akıl ve bilim olması dileklerimizle.

ETD Yönetim Kurulu adına
Dernek Başkanı
Uzm. Fzt. Beray KELEŞOĞLU İŞİN

Devamı sf. 2

EL TERAPİSİNİN DÜNÜ BUGÜNÜ FZT.GÜLİN KARAYAĞMURLAR

El terapisinin dünü olan ilk zamanlarına hikâye gibi bir yolculuk yapacağız. Dünyadan Türkiye'ye uzanan bu keyifli sürece şu başlıklar altında bakmaya başlayalım;

- 1-İhtiyacın doğuşu
- 2-Dernek ve Federasyonların oluşumu
- 3-Eğitim, yayınlar, kitaplar

El Terapisi El Cerrahisi gibi, 2. Dünya Savaşı sonrasında sanayideki gelişime paralel, özel uzmanlık alanı olarak organize olmaya başlamıştır. Cerrahi sonrası günlük yaşam aktiviteleri ve iş yaşamına dönüş için fizyoterapi içinde üst ekstremite yaklaşımlarının özelleşmesi gereksinimi bu alana özel bilgi ve deneyimi gerektirmiştir. El cerrahisi alanında ilk örgütlenme Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) 1946 yılında Dr. Bunnel tarafından kuruldu. Uluslararası Federasyona dönüşüm diğer ülkelerin de katılması ile (International Federation of Societies for Surgery of the Hand - IFSSH) 1966 yılında gerçekleşti. Türkiye'de ise Dr. Rıdvan Ege el ile ilişkili ilk kuruluş olan "El Cerrahisi ve Rekonstrüksiyonu Derneği" ni 1977'de kurdu.

Dünyada el rehabilitasyonu alanında özelleşmenin temellerini atan terapist ABD kökenli Evelyn J. Mackin olmuştur. Mackin 1944 yılında Pensilvanya Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimini tamamlar ve 1960'larda Dr. James Hunter ile Philadelphia'da çalışmaya başlar. Dr. Lawrence Schneider ile el konusunda ilk ekiplerden biri olurlar. Kendisi Amerikan El Terapistleri Derneği'nin (American Society of Hand Therapists-ASHT) kurucu üyesidir. Ayrıca, "Journal of Hand Therapy" dergisinin 10 yıl boyunca editörlüğünü yapmıştır. 2015 yılına kadar el terapisti alanında aktif olmuş, mesleğin bilimsel alanda eğitimi ve gelişimine katkılarını tutkuyla sürdürmüştür. Mackin 9 Şubat 2020'de 97 yaşında aramızdan ayrıldı.

EL TERAPİSİNİN DÜNÜ BUGÜNÜ

FZT.GÜLİN KARAYAĞMURLAR

İngiltere’de yine savaş sonrası el terapisi alanında ilk çalışmalara başlayan ergoterapist Natalie Barr olmuştur. İlk çalışmalarına 1950 yıllarında Dr. Guy Pulvertaft ile başlayıp, sonra Wynn Parry ve Dr. Paul Brand ile 1960-70 li yıllara uzanan süreçte çalışmıştır. Barr, ele yönelik terapinin Avrupa’da 1916’dan başlayarak 1. Dünya Savaşı sonrası geliştiğini, ancak 2. Dünya savaşı sonrası bu alana yönelik uzmanlaşmaların başlamasıyla önemini arttığını söyler. İlk splint eğitimlerinin verilmeye başlaması ile hem fizyoterapistlerin hem de ergoterapistlerin katılımları artmış ve bu alanda çalışanlar İngiltere de giderek çoğalmıştır. Dr. Wynn Parry ve Natalie Barr deneyimlerini paylaştıkları “Hand Rehabilitation” kitabını 1960’ta yayınladılar.

Amerika’da 1976’da yapılan ilk “El Cerrahisi Sempozyumu” sonrası textbook şeklindeki basım 1978’de “Rehabilitation of the Hand” kitabının ilk basımını oluşturmuştur. Bu kitabın son olarak 2020 de 7. basımı yapılmış ve “Rehabilitation of the Hand” yıllar içinde gelişen, güncellenen bilgileriyle hepimizin başvurduğu en önemli kitap olma özelliğini taşımaktadır. Bu oluşuma paralel olarak el terapistleri de eğitim çalışmalarına öncülük etmişlerdir ve eğitim çalışmalarının sonucunda 1991’de ASHT tarafından sertifikalı el terapisti (Certificate of Hand Therapist-CHT) komisyonu belgelerini vermeye başlamışlardır. Bu süreçler sonunda ABD’de farklı kentlerde çok sayıda el cerrahisi ve el terapisi ekipleri oluşmaya başlamış, bu da ilk derneklerin kurulması oluşumunu hızlandırmıştır.

Bu süreçte, dünyada, ilk kez, ABD’de, 1977’de ASHT’nin kurulmasıyla, el terapistlerinin dernekleşmesi başlar. Belçika 1981, Avusturalya 1982, Fransa 1984, Yeni Zelanda, İngiltere, Danimarka 1987, Güney Afrika ve Japonya 1988 de derneklerini kurmuş, 1990’larda diğer ülkelerdeki dernekler artarak devam etmiştir.

Avrupa El Terapistleri Dernekleri Federasyonu (European Federation of Societies for Hand Therapy- EFSHT) 30 Kasım 1989’da kuruldu. Avrupa federasyonunun kongreleri ilk olarak 1993 Belçika’da başladı. Türkiye 1999’dan bu yana federasyonun tam üyesidir.

EL TERAPİSİNİN DÜNÜ BUGÜNÜ FZT.GÜLİN KARAYAĞMURLAR

OCAK-2024

Vol.1

Dünyada 1.kuşak olarak kabul edilen el terapistleri; Evelyn Mackin, Judith Bell Krotowski, Wim Brathmsma, Judith Colditz, Philippe Chamagne, Rosalyn Evans, Elanie Fess, Victoria Framton, Jean Claude Rauzaund, Dominique Thomas, Corrianne Van Velze.

IFSSH 1.Kongresi Hollanda'da Rotterdam kentinde, 200 el terapistinin katılımıyla ilk kez 1980'de ortak oturumlarla yapıldı.

Türkiye'de el terapisi alanında çalışmaya başlayan ilk fizyoterapist Tülay Özel 1966'da Hacettepe Üniversitesi Fizyoterapi Rehabilitasyon Yüksek Okulu'ndan mezun olur. 1970'te Çapa Tıp Fakültesi'nde çalışmaya başlar. Tülay Özel, el terapisine ilgisi nedeniyle 1976'da Türkan Saylan ile lepralı hastalarla gönüllü olarak çalışmaya başlar. Lepra konusunda Fzt. Jean M. Watson'la çalışma fırsatı bulur.

El Cerrahisi ve Mikrocerrahi alanında Çapa Tıp Fakültesi'nde 1976 yılında çalışmaya başlayan Dr. Ayan Gülgönen ile 1978'de birlikte çalışmaya başlarlar. 1980'de Fransız Pastör Hastanesi'nde El ve Mikrocerrahi ekibini oluştururlar. Ekip, yeni katılan fizyoterapistler ve cerrahlarla büyür.

Firdevs Kul 1980 de Hacettepe Üniversitesi'nden mezun olur ve Ege Üniversitesi Hastanesi'nde çalışmaya başlar. Aynı yıl Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ABD'da el cerrahisi olan Dr. Merih Eroğlu ile el konusunda çalışmaya başlar. Uzmanlığını el konusunda alarak 1987'de Dr. Aslan Bora ve Dr. Sait Ada ile el cerrahisi ekibini oluşturduktan sonra, Türkiye'nin ilk El Hastanesi'ni kurarlar.

Uluslararası kongrenin başarıyla gerçekleşmesi ve el rehabilitasyonu alanında çalışmakta olan terapistlerin sayısındaki artış artık bu grubun dernekleşmesi ihtiyacını daha belirgin hale getirdi. El rehabilitasyonu alanındaki bilimsel gelişmelerin hız kazanması ve ülkemizdeki terapistlerin bu ilerlemeye entegre olabilmesi açısından bağımsız bir dernek olarak hem Avrupa hem de uluslararası federasyonlarda en üst düzeyde temsil gösterebilmek önemliydi. Bu amaçlarla 2004 yılında "El Terapistleri Derneği" kuruldu. Derneğimiz 19 yıldır bağımsız dernek olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Önümüzdeki yıl 20. kuruluş yılına ulaşmanın heyecanını paylaşmaya hazırlanıyoruz.

www.elterapistleriderneği.org

ELDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ PROF. DR ÇIĞDEM ÖKSÜZ

El yaralanmaları sonrasında hastanın var olan kapasitesini ortaya koymak, fonksiyon kaybını ve hedeflenen fonksiyonu belirlemek, tedavi programını oluşturabilmek ve tedavinin etkinliğini tespit etmek, zaman içinde oluşan değişiklikleri nicel ya da nitel olarak takip edebilmek, araştırmalarda sistematik veri toplamak ve cerraha her konuda bilgi vermek için ayrıntılı olarak değerlendirme yapılır. Genel olarak el değerlendirmesi yapılırken sadece değerlendirilen bölgeyle sınırlı kalınmayıp tüm üst ekstremitenin hatta birçok vakada karşı üst ekstremiteler, alt ekstremiteler ve gövdenin de değerlendirilmesi gerekir.

Elde temel ölçme ve değerlendirme yöntemleri ağrı, ödem, normal eklem hareketi, kas testi gibi genel değerlendirme yöntemlerinin yanı sıra ele özel fonksiyonel değerlendirme yaptığımız kavrama değerlendirmesi, kavrama ve çimdikleyici kuvvetin (palmar, lateral ve tripod) değerlendirilmesi ya da duyu değerlendirmesi (statik ve hareketli iki nokta ayrımı, hafif dokunma ve basınç, vibrasyon, yüzeyel ağrı, sıcak soğuk, kinestezi, stereognosis,) gibi testleri de içermektedir. Fiziksel bozuklukları ölçen ve değerlendiren bu yöntemler klinisyen merkezli değerlendirme yöntemleri olarak adlandırılmaktadır. Klinisyen merkezli değerlendirmeler, el yaralanması olan bireylerin sıklıkla biyomekanik, fizyolojik, anatomik vs. durumlarını ölçmekte ve değerlendirmektedir.

El yaralanması olan bir bireyin standart bir ortamda yapabildiği aktivite kapasitesini ölçen ve değerlendiren yöntemler ise performans temelli değerlendirmelerdir. El yaralanmalarının ölçülmesi ve değerlendirilmesinde kullanılan performans temelli sonuç ölçüm yöntemleri, el becerisini ya da elin kuvvetini, bireylerin günlük yaşam, iş ve üretici gibi aktivite alanlarında performans kapasitelerini ölçmektedir. Bu ölçme ve değerlendirme yöntemine Jebsen Taylor El Fonksiyon Testi, Minnesota El Beceri Testi, Purdue Pegboard Test, Kutu ve Blok Testi, Dokuz Delikli Peg Testi örnek olarak sayılabilir.

Devamı sf.5

ELDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ PROF. DR ÇİĞDEM ÖKSÜZ

El yaralanması olan bireylerin sağlık durumlarını kendilerinin tanımladığı ve puanladığı standardize ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ise hasta bildirimli değerlendirmeler adı verilmektedir. Bu değerlendirme yöntemleri arasında en sık kullanılanlar Kol, Omuz ve El Sorunları Anketi (DASH) ve Michigan El Sonuç Anketi (MHQ) değerlendirmelerdir. Hasta bildirimli değerlendirmeler, el yaralanması olan bireylerin sağlık durumlarını bütüncül bir bakış açısıyla ve çok yönlü olarak incelemektedirler. Örneğin, el yaralanması olan bireylerin yalnızca fiziksel kısıtlılıkları değil aynı zamanda kendine bakım aktivitelerindeki performansları, elleri ile ilgili estetik kaygıları, yaralanma sonrası psikolojik durumları da değerlendirilmektedir.

Son yıllarda el terapisinde geleneksel değerlendirme yöntemleri olan normal eklem hareketi, kavrama kuvveti, duyu değerlendirmesi gibi bozukluğu değerlendiren sistemler yerine aktivite ve katılımı değerlendiren yöntemler kullanılmaya başlanmıştır. Klasik değerlendirme yöntemlerinden hiçbiri hastanın bakış açısıyla günlük yaşam aktivitelerini ve kişiye özgü işleri yerine getirebilme becerisini ve hayata katılımı gerçek anlamda yansıtamaz. Hasta bildirimli değerlendirmeler ile gelişmeleri fonksiyonel olarak hastaların kendisinin değerlendirmesi amaçlanır. Hastaların beklentileri, değerleri, rolleri, kültürleri, istekleri ve ihtiyaçları göz önüne alınabilir. Bu ölçüm yöntemleri ile hastanın bakışından kendi performansını belirlemek mümkün olur. Günümüzde hasta bildirimli ölçüm yöntemleri tedavinin sonuçlarını tanımlarken önemli bir bileşen haline gelmişlerdir.

Yapılan çalışmalarda el terapistlerinin en sık klinisyen merkezli değerlendirmeleri kullandıkları ve klinikte en çok vücut yapı ve fonksiyonlarını değerlendirdikleri gösterilmiştir. Ancak el yaralanması olan bireylerin ise yaralanma sonrası en çok aktiviteler sırasında yaşadıkları problemleri önemsedikleri bulunmuştur. Tedavi bakış açısının biyomedikal modelden biyopsikososyal modele taşınması ve hasta merkezli tedavi anlayışının benimsenmesi için biz terapistlerin hasta bildirimli ve performans temelli değerlendirmelere daha fazla önem vermesi gerekir.

Bu yayının ETD tarafından oluşturulmuş olup, tüm hakları ETD’de saklıdır.

info@elterapistleridernegi.org

[elterapistleridernegi](https://www.instagram.com/elterapistleridernegi)

www.elterapistleridernegi.org

www.elterapistleridernegi.org